

זנים קדומים

תחיל בזה מוטי אשכנזי. הוא תיכנן זאת עוד בשעה שיישב במעון. אחריו באו אסא קדמוני והצנחנים. ואחריהם גדוד שלם, על מפקדיו וחיליו. **נראה כאילו הדבר הפך לחק בלתי נפרד מתהליך השיחור. מנקים את הנשק, מחזירים את הציוו, והולכים לחפזין על הרשא מוד הכנסת.**

זוהי תנועה גדולה, אנתגטית, הפרצת ממעמקי הדור הצעיר, שעבר את החוויה הנוראה של יום הכיפורים. **יש בזה סיכוי גדול. וגם סכנת גרונית.**

אין זו תנועה בלתי רגילה, בלתי נורמלית. להיפך, היא טבעית מאד. היא מעידה שאנחנו עם נורמלי, למרות הכל. **כמה מהתמורות הגדולות של המאה ה-20 נולדו כתנועות של חיילים קרביים, שחזרו מהמערכה.** חיילים שנפגשו קצה במישטר ששלח אותם לתוך מלחמה עקובה מדם והסרתה תכלית. חיילים שמאסו במנהיגות שנחלה מפלה בגלל טימטום וחוסר-כישרון. חיילים שחלמו בשדה הקרב, מתחת לכוכבים זרים, על עולם טוב יותר.

חיילי הצבא המובס של הצאר חוללו את מהפכות פברואר ואוקטובר ברוסיה ה-1917. החיילים הדימאים המוכים של הקיסר הגרמני הולידו את הרפובליקה של ויימאר. בריטניה המודרנית נולדה בחום מלחמת-העולם השנייה מתוך הצפיות של העם הלוחם, שסילק את צ'רצ'יל עטורי התהילה מפני שרצה במישטר סוציאלי מתקדם יותר. פארוק המושחת גורש מי מצרים על-ידי הקצינים הצעירים שהרגישו על גופם את תוצאות השחיתות במלחמתו נגד ישראל ב-1948.

היו תנועות שאנו ונעמנו בעי כור שעה קלה. היו תנועות שהיו לזו שימויים בכירים. היו תנועות שסמו מדרגן והמיטו אסון על העולם.

כאשר החייל הקרבי מסיר את קסדתו, ופושט את מדיו המטונפים, יש תוקף מורטני עצום לדבריו. תוקף מוסרי זה מקנה לו כוח נדיר, לשעה קלה אחת. שעה שאינה תחולת בשנית.

שעה קלה אחת זו יבונה להי פוך לשעת-גורל — לטובה או רעה.

כוחהמחין הטמון בתנועה כזאת נובע מהגעגועים העמוקים לשינוי של ממש, לשינוי לאומי, חברתי ומוסרי שיצ' דיק את הקורבנות.

ברגע שהחייל הקרבי שומע את השריקה הנוראה של הפגז הראי שזף — נקבר בליבו העולם של מכמו בא — נקיבו שזו משנתה הכלי. מראות-התנועה שראה, האימים שעברו עליו, הגופות השסועים של חבריו — כל אלה משכנעים אותו שמתוך תופת זו מוכרח לצאת משהו חדש, חיובי, יפה. הרי לא יכול להיות שכל זה היה לשווא, שאחרי רעידת-אדמה זו יחזור הביתה וימצי שום דבר לא קרה, לא השתנה.

כל מה שהיה אי-פעם חייל בקרב, מכיר הרגשה זו. היא הנוצחה בשיירי-חיילים בי מאה שפות. היא מאחדת יודים ואויבים, חיילי כל הצבאות הלוחמים. היא יוצרת חיץ בין החייל הקרבי וחברו בעורף. לפעמים אין הרגשה זו מספיקה להתפתח. מפני שהמלחמה היא קצרה מדי, או מפני שהיא מסתיימת בניצחון גדול מדי. כך קרה אצלנו, כמדומני, אחרי מלחמת-קדש ומלחמת ששת-הימים. המלחמה הייתה קצרה, האבידות היו מעטות, יחסית (מיללה נוראה בכתב-הערש זה, "יחסית"!) ושיי כרוני-הניצחון מחק את הכל. אך אלה היו מלחמות חורגות. **החייל מחפש טעם לקורבנו,**

תכלית לאוכדן החיים היקרים של חבריו. בתת-ההכרה הוא מרמה לעצמו שהשינוי הגדול כבר התחיל בעורף, שהעולם כולו השתנה יחד עימו, שיחזור הכיתה וימצא שם עולם יפה יותר, טוב יותר, נאצי יותר.

"עולם שראוי לגיבורים לחיות בו" — כדברי הסיסמה שנפוצה בימי מלחמת-העולם הראשונה.

אין זעזוע גדול יותר מאשר זה המציפה לחייל החוזר הביתה — והמוצא ששום דבר לא השתנה.

הזעזוע חזק שבעתים אחרי מלחמה, שבה הוכיחה ההנהגה חוסר-כישרון מחריר — חוסר-כחי

קבוצת הקצינים החופשיים במצריים הח' דשה.

התנועה יוצרת קיטור. קיטור כזה יכול למושך רכבת של קרני נות רבים. אך לשם כך הוא זקוק לקטר. בלא קטר, מתנדף הקיטור ונעלם כלא-היה.

תנועה המתחמקת מכך, נשארת אפיוודה חולפת. קוריוו רומנטי חסר-ערך.

ולדו אצלנו קבוצות של חיילים חזריים. כל אחת מהן דוגלת בסיסמה מסוריימת, מתלכדת סביב בחור אחד או קבוצת בחורים, מחפשת לעצמה דרך עצמאית. קבוצות אלה יכולות לחולל שינוי רציני במדינה, אם תתאחדנה לתנועה מדינית-חברתית גדולה, אם תרשום על דגלה רפור-

חייל חוזר ממלחמת-העולם הראשונה *

מות ברורות — ואם תשתלב עם שאר הת' נועות והקבוצות במדינה החותרות לאותן הפרשומות.

אם תיוולד מתוך שידוך זה תנועה גדולה לשלום ולקיימה, שי תבטא את רחשי-ליבם של רכבות ומאות-אלפים — יש לה סיכוי גדול לשנות את פני המדינה.

אבל זה קשה. יש קבוצות המסתפקות בדרישה אחת קצרת-טווח: פיטורי פלוגני או אלמונית. אחת אימצה לעצמה סיסמה שהיא מורה ממש, בבואה מפי תנועת-חיילי לים: שינוי שיטת-הבחירות. (מסופקני אם חיילים אלה התעמקו בנושא. ואם עיינו בתוצאות הבחירות בבריטניה שהתנהלו על פי השיטה המיוחלת, ושגרמו לבדיחה אנטי-דמוקרטית עגומה.) כל ראשי-הקבר צות חוששים מאובדן בתוליהם הפוליטיים, מהזדהות עם גופים פוליטיים קיימים — אפילו נולדו ונאבקו גופים אלה למען אותן מטרות עצמן. התווית ה"אל-מילפגן תית" נחשבת לנכס יקר.

אך אם רוצים להשפיע, לנהל מאבק של חרושים ושנים, מוכי רחים לגבש כוח ציבורי רציני. הרומנטיקה חולפת עם הרוח — ורק כוח ציבורי מגובש נשאר.

ה סכנה העיקרית אורבת לתנועה כזאת היא ששעת-הגורל תעבור על פניה, מבלי שיווצר דבר.

ראינו דוגמת כזאת בארצנו. אחרי שנה שלמה של קרבות, חזרו חיילי לי תש"ח משדות פלשת, מהרי הגליל, מי

* פוסטר מפורסם של לודוויג הולוויג, למען הקרן לשיקום נכי-המלחמה.

חולות הנגב. הם ראו בועם, שבהיעדרם התבצרו בעורף המיפלגות המושחתות הישינות (כך, כבר אז הן היו זקנות מאד ומושחתות מאד!). הריח שנדף מן המישטר ה"חדש" עורר בהם בחילה.

הזעם הקדוש הוליד כמה ספרים, הרבה ויכוחים מרים, התפטרות המונית של קצריים, כמה נסיונות תרבותיים וגם את מערכת העולם הזה. מכל התנועה הגדולה לא נותר שריד וזכר (מילבד השבועון המ' סויים). כעבור שנה-שנתיים — נשכח הכל. זה קרה, כמובן, לרובן הגדול של תנועות-החיילים הספוגטניות. לא נמצאו להן מנהיגים בעלי שיעור-קומה. לא התגבשו אידיאלים מעשיים, לא נוצרו כלים להגשמתם. החיילים חזרו הביתה, שקעו בי חיים האפורים, והתכנסו אחת לשנה בי כנסייחידות נוסטלגיים.

סכנה זו אורבת גם לתנועה הנרי כחית, אם לא תחפוך לתנועה פרי היטית יעידה.

ש סכנה חמורה עוד יותר.

החיילים המורדים של צבא הקיסר לא הולידו רק את רפובליקה ויימאר. אחר דים מהם התקבצו סביב הרפתקנים וקנאים לרוב מפקדים קרביים מצטיינים שעוררו הערצה אצל חייליהם. קמו "גייסות חופ-שיים" שקיבלו ציביון לאומני וריאקציוני מובהק. הם ניסו לחולל הפיכות, ובסופו של דבר התמוזגו רובם בפלוגות-הסער של החייל הקרבי אדולף היטלר.

בדרך דומה הלכו החיילים הי איטלקיים, שנהרו אל דגלו של דיי מגוג בשם בניטו מוסוליני, שהבי טיה לחסל את המיפלגות הרקיי בות הישנות, להגשים את חלומם של החיילים הקרביים ולהקים מישטר חדש וצודק.

קל מאד לנצל ולסלף את תיקוונם של הלוחמים העייפים לשינוי, למשהו חדש ורענן. קל מאד לנצל את סלידתם מן הגופים של אתמול ומן הדמויות של את' מול, כדי להקים בעזרתם דבר מבחיל הרבה יותר. קל מאוד לפתות אותם במליצות סוציאליזם כוזבות, בסיסמאות מעורפלות ונבובות, כדי לחולל הפיכה שנועדה למטי רות שונות מאד ואפלות מאד.

עשו זאת לא רק הפאשיסטים למיניהם, אלא דימגוגים מכל הסוגים בארצות רבות. החייל התמים, האידיאליסטי, המתגעגע למשהו חדש ואינו יודע מהו החדש שי אליו הוא מתגעגע, הופך בנקט פרף נוח למנהיגים ציניים או מטזרפים.

זח לומר: "זה לא יכול לקרות כאן."

ואכן, אין כאן חשש להפיכה צבאית, וגם אין לנו מיפלגה פאשיסטית רצינית. **אבני יש לנו מיפלגות גויטי מיות, המבקשות לנצל את זעם הי חיילים אחרי מלחמת-המחול כדי להשיג מטרות שהן זרות מאוד לרוחם של חיילים אלה.**

הזעם הלוחש של החיילים על מחדלי ממשלת גולדהדיין, ועל דרכה הפוליטית שהובילה למלחמה, היה צודק ובריא. כרי לנו, שעזרנו לחשוף את המחדלים, שאכן תקום תנועת-התנגדות גדולה, או נטיות. אולם מאחר שלא יצרנו באותה שעה תנועה פוליטית גדולה שתוכל לחולל את השינוי הדרוש, קרה מה שקרה בלילי הסילווסטר. הזעם נשפך כולו לאנטי-הניקון של הליכוד הימני — האחראי למחדלים הפוליטיים והצבאיים לא פחות מגולדה ודיין.

אין זה סוף פסוק. אם לא תקום תנועה גדולה ויעילה למען השלום והקיימה המציאלית — מוכרחת תנועת-החיילים לזרום כמיוון הי הפוך, אל האידיאולוגיה הקוסמת של אריק שרון, אל מישטר "חדש" של בניו ודיין. אלא אם כן תתנדף ותיעלם התנועה כזוהי בחורשים הקרובים.

זוהי סכנה ממשית. אבל גם הסיכוי הי חיובי הוא ממש. **התנועה יכולה להפתח לכאן או לכאן. הדבר תלוי באיכות מני היגיה, בתכונות יודיה, וקודם כל בחיילי יומי-הכיפורים עצמם.**